

Šūvis po Marazyno ąžuolu

(Trumpa paskaita apie kūrybos procesą)

Tai atsitiks gegužės vidury, vidudienį. Nenusakoma kaitra. Kieme vištos giliai įsirausios į smėlį, kyšo vien tik skiauterės.

Jei žiūrėsime priešais, už kiemo matysime didelį ąžuolą, labai seną, išpuvusiu pilvu; prie sveikesnio jo šono prikalta irgi ąžuolinė lenta, o toje lentoje išdeginti žodžiai, sakantys, kad ąžuolas yra gamtos paminklas – bemaž sąjunginės reikšmės pensininkas. Kai užklysta kokie džinsuoti praeities mylėtojai, skėsčioja rankomis: „Tai medelis, tai jis gali daug papasakoti apie mūsų žilą praeitį...“ O jeigu dar kieme būna senis Vinculis ir meiliai su jais pašneka, tai tie visai susileidžia, pamiršta mieste paliktus daiktus ir idėjas, varto akis: „Dėl to mane ir traukia senasis kaimas... Kokia titaniška dvasia... Ačiū, tėvuk, ačiū“...

Įsimurkdykit tą tėvuką į savo išvertą mašinėlę, parsivežkit į jaukius namučius, išsibalzamuokit gyvą – ir turėsit daiktėlį – nebrangų ir tokį pilną dvasios...

Taigi – gegužės vidury, vidudienis. Senas ąžuolas. Po ąžuolu yra nedidelė būda, kurioje lekuoja persenusi Marazyno kalė. Už mūsų nugarų, kairėje, žaliuoja kalvelė. Ant jos tuojau pat ateina pušų sakintojo žmona, prisideda ranką prie akių ir žiūri į ąžuolo pusę. Kai pasitaiko koks išgėrimas (o pasitaiko!) ir kai dalyvauja jaunas pienininkas, išmetusi kelis stiklelius, ji uždeda ranką pienininkui ant peties ir sako:

– Tas mano užaugintas vaikelis...

Kas tiesa, tas tiesa: kai čia atsikraustė dirbti, pienininkas buvo bemaž dar vaikas, gyveno pas sakintoją „ant būto“, sakintojo žmona jį ir išaugino į vyrus. Kaime ne vienam nuo liežuvio nusprūsta, kad ne tik išaugino, bet ir išmokė.

Atsitikime dalyvauja ir šios paskaitos autorius. Užsidėjęs kepurę, jis sėdi prie trobos ant akmens. Nuo plikos kaktos per kepurę sunkiasi prakaitas.

Tiesiai priešais jį yra senio Vinculio troba. Autorius žino, kad Vinculis sėdi pirkioj, prie kurios lango žydi obelis. Jei nebus staigių šalnų, Vinculis sulauks gražių obuolaičių.

Jau turi prasidėti. Pasukęs galvą į kairę, autorius pamato keliuku žygiuojantį pienininką. Jis užsidėjęs skrybėlę, kurioj įsmeigta varnos plunksna. Rankose jis nešasi šautuvą. Jam labai tinka melsvos džinsinės kelnės. Atėjęs iki pusės kiemo, rankos mostu sustabdo iš paskos sėlinančius vaikus, o pats nosies tiesumu eina prie ąžuolo.

Marazynas stovi už dailios tvorelės. Tenai yra rubuilis mažas šunaitis, kuris netrukus turės užimti būdą.

– Padaryk, kad kalė išlįstų iš būdos, – sako pienininkas.

– Ciū, ciū, eikš čia, – šnekina kalę Marazynas.

Kalė išlenda. Ji labai juokinga, nes baltut baltutėliais ūsais.

Ko gero, apžlibusiomis akimis pienininko ji nemato.

Kad ir per kaitrą, šūvio garsas stiprus, ant kalvelės stovinti sakintojo žmona meste numeta prie akių pridėtą ranką. Vištos, pakeldamos lengvą smėlį į orą, sprunka daržinėn. Parako kvapas ir dūmai pasklinda prie ąžuolo ir po visą kiemą.

– Ačiū, Jurgi, – sako Marazynas.

– Prašom. Nėr už ką, nėr už ką.

Pienininkas šautuvą pasikabina per petį ir eina atgal, liežuvius iškišę vaikui prasiskiria, duoda kelią.

Autorius delnu nuo kaktos nubraukia prakaitą. Jausdamas esant kokią to šūvio prasmę, jis įsmeigia akis į Vinculio langą.

Kaipgi! Nors langą ir uždengia sužydusi obelis, jis dabar gerai mato prie stiklo prisiplojusį, rankas išskėtusį, į nueinantį pienininką žiūrintį Vinculį. Jis taip stovi lyg prikaltas, matyti netgi laiko išblukintos jo akys, o visas jis atrodo lyg koks žvėrelio kailis, ištemptas anapus stiklo. Žvėrelio akys baugiai lydi tostantį pienininką. Staiga Vinculis pamato autorių, supranta, kad jis žiūri į jo langą, sujuda. Netrukus jis jau žengia pro duris laukan, trupučiuką dreba kelnų blauzdos. Tipena artyn ir priėjęs sako:

– irdėjai, kaip pylė į Marazyno kalaite?! Net kiemas dūmais pakvipo!..

Jo balsas dirbtinai pastiprintas, pilnas suvaidinto pasitikėjimo: taip, taip, nieko tokio čia nebuvo, ir Vinculis perėjo į šaudančiųjų ir stipriųjų lagerį!

Ši kukli istorija beveik jau ir visa. Tačiau kieno motociklas blizga dešinėje, ant kalnelio? Ak, mes užmiršome pušų sakintoją! Ir jis dalyvavo šioje istorijoje, – nuo pat tos dienos, kai priėmė pienininką „ant būto“, – girdėjo ką tik šūvį, matė, kaip jo žmona meste numetė ranką nuo akių, kaip, vaikų lydimas, nuėjo pienininkas... O dabar brūžina motociklo pakoją, o tas lyg tyčia nenori jo klausyti...

Ir vis dėlto: kodėl į pienininką čia žiūrėjome lyg į kokią neliečiamą jėgą, kuri, staigiai įsiveržusi, sukrutino mūsų jausmus, ir mes visi ėmėm plūduriuoti ant šitos veikimo bangos? Kodėl nebandėme skverbtis į šitą žmogų ir neišvertėme jo prieš akis lyg kailinius? Kodėl taip dažnai tuos, kurie savo vikšrais negailestingai važiuoja per mūsų nugaras, paliekame nejudinę, priimame juos kaip savaimę privalomus, lyg pats Dievas juos tokius mums būtų siuntęs?